

Notă informativă

la proiectul Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Regulamentului sanitar privind limitele maxime de reziduuri de pesticide din sau de pe produse alimentare și hrană de origine vegetală și animală pentru animale

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Ministerul Sănătății și Agenția Națională pentru Sănătate Publică, în cooperare cu Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor și Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare.

2. Condițiile care au impus elaborarea proiectului actului normativ și finalitățile urmărite

Pesticidele constituie unul dintre mijloacele cele mai importante de protecție a produselor vegetale împotriva organismelor dăunătoare și de îmbunătățire a producției agricole. Totodată, acestea sunt toxice, fiind demonstrată relația dintre expunerea la pesticide și nivelul crescut de boli cronice. În conformitate cu Legea nr. 119/2004 cu privire la produsele de uz fitosanitar și la fertilizanți, **ocrotirea sănătății umane și a mediului este prioritară față de eficiența economică a utilizării pesticidelor.**

Utilizarea pesticidelor determină prezența reziduurilor în produsele tratate, precum și la animalele hrănite cu produsele în cauză. Consumul zilnic de alimente contaminate cu pesticide poate prezenta riscuri grave pentru sănătate, consecințele fiind de la boli ale pielii, intoxicații până la boli cancerigene. Pesticidele sunt asociate cu un risc crescut de cancer de ficat și de sân, precum și diabet zaharat, astm, alergii, obezitate și tulburări endocrine. Defectele congenitale, nașterile premature și tulburări de creștere pot fi, de asemenea, asociate cu expunere la pesticide. Alte preocupări privind sănătatea umană se referă la neurotoxicitatea acestor produse, care poate afecta funcțiile creierului, în special în cazul în care expunerea are loc în timpul dezvoltării fetale.

În Republica Moldova, pesticidele constituie una dintre cauzele importante ale bolilor netransmisibile, inclusiv ale intoxicațiilor acute de etiologie chimică. Astfel, în decursul anilor 2017-2021, urmare pătrunderii pesticidelor în organismul uman au fost înregistrate inclusiv 443 cazuri de intoxicație, iar 18 persoane au decedat. Numărul copiilor intoxicați cu pesticide a constituit 131 (30%) cazuri, inclusiv 5 copii au decedat.

Cu referire la utilizarea pesticidelor, în baza Registrului depozitelor specializate pentru păstrarea pesticidelor și a fertilizanților, în Republica Moldova sunt înregistrate 465 companii, care se ocupă de producerea, importul, depozitarea și comercializarea acestora. Doar în anul 2021, cantitatea totală de pesticide importate a constituit peste 13 mii tone. Actualmente, Regulamentul European privind reglementarea LMR ale pesticidelor din sau de pe produse alimentare și hrană de origine vegetală și animală pentru animale, normează peste 640 substanțe active în peste 380 produse alimentare.

Pentru asigurarea ocrotirii sănătății umane și animale, este imperativ ca nivelul reziduurilor substanțelor active din pesticide să nu prezinte riscuri pentru oameni și animale, astfel producția, comercializarea și utilizarea acestora trebuie să fie obiectul reglementării și controlului strict. În acest sens, pentru substanțele active din pesticide sunt stabilite **limite maxime de reziduuri (LMR)**, care în baza dovezilor științifice, sunt sigure pentru consumatori. Nivelul admisibil al reziduurilor de pesticide în produsele alimentare reprezintă un element al siguranței alimentare.

Cadrul normativ național în domeniul pesticidelor, în special reglementări aplicabile pentru reziduuri de pesticide, a fost creat prin aprobarea Regulamentului sanitar privind limitele maxime de reziduuri de pesticidelor din sau de pe produse alimentare și hrană de origine vegetală și animală pentru animale (HG nr. 1191/2010), care transpune parțial Regulamentul (CE) nr. 396/2005 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 februarie 2005 privind conținuturile maxime aplicabile reziduurilor

de pesticide din sau de pe produse alimentare și hrană de origine vegetală și animală pentru animale și de modificare a Directivei 91/414/CEE.

La nivelul UE, LMR aplicabile pesticidelor se reevaluează în mod constant și se modifică pentru a ține seamă de noile informații. Stabilirea, modificarea sau eliminarea LMR (după caz) este un proces continuu și listele respective care sunt incluse în diverse anexe la Regulamentul 396/2005 au fost extinse și înlocuite ulterior cu numeroase modificări. Astfel, după aprobarea inițială în a. 2005 a Regulamentului menționat, au fost operate 205 de modificări ale acestuia, inclusiv 4 modificări doar în anul curent.

În Republica Moldova, cadrul normativ național în vigoare aplicabil LMR-ilor din pesticide a fost aprobat în a. 2010 și nu a suferit nici o modificare de esență în toată perioada ulterioară, atât în ceea ce privește revizuirea listei substanțelor pentru care sunt stabilite LMR specifice, a produselor care sunt testate la conținutul de reziduuri, cât și modificarea nivelului de LMR. Astfel, pentru un număr de peste 80 de substanțe din categoria reziduuri de pesticide, LMR stabilite la nivel național pentru anumite categorii de produse diferă de valorile aplicabile substanțelor din produsele corespunzătoare în statele Uniunii Europene. Diferențele existente variază, în dependență de natura substanței și categoria de produs, de la minore (de ex. LMR pentru *Pirimetanol* în fructe citrice), până la depășiri de 50 ori (de ex. LMR pentru *Pirimicarb* în nuci și migdale) sau de 500 – 700 ori (de ex. LMR pentru *Vinclozolin* în pomușoare, LMR pentru *Propargite* în struguri). Totodată, pentru o serie de alte zeci de substanțe limitele naționale sunt mai restrictive, fiind stabilite valori mai reduse, comparativ cu LMR din cadrul UE (de ex. LMR pentru *Tiacloprid* în sfeclă și ridiche, LMR pentru *Trifloxistrobin* în fasole și mazăre, LMR pentru *Deltametrin* în cartofi, etc.). De exemplu pentru substanța activă *Desmedifam* în produsele vegetale, doar una din 311 valori LMR, corespunde reglementărilor în vigoare la nivel național comparativ cu cele ale Uniunii Europene.

Caracterul perimat al cadrului normativ național aplicabil pesticidelor implică:

- potențiale riscuri pentru protecția sănătății cauzate de consumul de alimente ce conțin reziduuri de pesticide în cantități nesigure;
- bariere pentru funcționarea pieței interne, precum și libera circulație a produselor, în special pentru schimburi comerciale cu produsele cărora se aplică reglementările privind conținuturile maxime de reziduuri de pesticide.

Întrucât siguranța și inofensivitatea produselor alimentare este esențială pentru protejarea sănătății consumatorilor, precum și în contextul obiectivelor naționale economice de facilitare a schimburilor comerciale cu țările UE, este imperativă actualizarea cadrului național de reglementare în domeniul pesticidelor. Promovarea proiectului propus va determina stabilirea unui cadru normativ în domeniul pesticidelor, în particular legiferarea LMR aplicabile la nivelul UE.

Totodată, va fi asigurat un proces de actualizare (incluere, modificare, eliminare) a LMR, aliniat proceselor de modificare a cadrului European – stabilirea LMR prin actul administrativ al autorității centrale în domeniul ocrotirii sănătății va facilita din punct de vedere administrativ asigurarea acestor procese în timp util.

Punerea în aplicare a Regulamentului propus va avea următoarele efecte benefice:

- un nivel mai înalt de protecție a sănătății consumatorilor prin asigurarea punerii pe piață a produselor cu un conținut de reziduuri de pesticide care nu prezintă riscuri pentru sănătate,
- un nivel mai înalt de protecție a sănătății, în special a grupurilor vulnerabile, precum copii, femeile gravide, fermieri și agricultori care operează cu pesticide,
- facilitarea schimburilor comerciale cu țările UE,
- un nivel mai înalt de protecție a mediului și a ecosistemelor.

3. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația UE.

Prezentul Regulament sanitar privind limitele maxime de reziduuri de pesticidelor din sau de pe produse alimentare și hrană de origine vegetală și animală pentru animale transpune parțial Regulamentul (CE) nr. 396/2005 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 februarie 2005 privind conținuturile maxime aplicabile reziduurilor de pesticide din sau de pe produse alimentare și hrană de origine vegetală și animală pentru animale și de modificare a directivei 91/414/CEE, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene (JO) nr. 70, 16 martie 2005, pct.1.

Totodată, transpunerea și implementarea dispozițiilor Regulamentului (CE) nr. 396/2005 și este importantă în contextul realizării obligațiilor Republicii Moldova, ce rezultă din prevederile Capitolului 4 "Măsuri sanitare și fitosanitare" din Acordul de Asociere RM – UE.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Proiectul de Hotărâre prevede aprobarea Regulamentului sanitar privind limitele maxime de reziduuri de pesticidelor din sau de pe produse alimentare și hrană de origine vegetală și animală pentru animale și are drept scop asigurarea unui nivel înalt de protecție a sănătății populației, a protecției consumatorilor prin revizuirea limitelor maxime de reziduuri de pesticidelor stabilite legal pentru toate produsele alimentare plasate pe piața Republicii Moldova. Totodată, proiectul propus asigură continuitatea procesului de armonizare legislativă în domeniul pesticidelor și siguranței alimentelor.

Principalele prevederi ale proiectului se referă la:

- stabilirea normelor generale privind aplicarea și respectarea LMR – dispoziții armonizate la Regulamentul (CE) nr. 396/2005;
- definirea atribuțiilor Ministerului Sănătății în stabilirea LMR și a listelor aferente de produse, având la bază LMR stabilite la nivelul UE (temei juridic stipulat la art. 25 din Legea nr. 306/2018 privind siguranța alimentelor);
- reglementări privind programul național de control în ceea ce privește respectarea LMR stabilite, în vederea evaluării nivelului de expunere al consumatorilor și a punerii în aplicare a legislației în vigoare;
- stabilirea cerințelor privind raportul anual asupra reziduurilor de pesticide.

5. Fundamentarea economico-financiară

Implementarea prevederilor proiectului nu va presupune cheltuieli financiare suplimentare din bugetul de stat. Costurile aferente asigurării controlului oficial pentru produsele reglementate de prezentul Regulament și a Programelor de control stabilite vor fi în limita alocațiilor aprobate pentru instituțiile responsabile.

6. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

Pentru punerea în aplicare a Regulamentului, Ministerul Sănătății va asigura elaborarea actului normativ și stabilirea de LMR, precum și a listelor de produse aferente (având la baza limitele stabilite la nivelul UE).

Totodată, ANSA va elabora, și actualiza anual, programele naționale de control în ceea ce privește respectarea LMR stabilite, în vederea evaluării nivelului de expunere al consumatorilor și a punerii în aplicare a legislației în vigoare.

7. Avizarea și consultarea publică a proiectului

În scopul respectării prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, Proiectul Hotărârii Guvernului a fost plasat pe pagina web oficială a Ministerului Sănătății, compartimentul „Transparență”, Proiecte supuse consultărilor publice” și pe portalul guvernamental (www.particip.gov.md) și poate fi accesat la linkul:

<https://particip.gov.md/ro/document/stages/ministerul-sanataii-anunta-iniatierea-elaborarii-proiectului-hotararii-guvernului-privind-aprobarea-regulamentului-sanitar-cu-privire-la-limitele-maxime-de-reziduuri-ale-produselor-fitosanitare-din-sau-de-pe-produse-alimentare-si-hrana-de-origine-vegetala-si-animala-pentru-animale/11051>.

Proiectul hotărârii Guvernului a fost consultat și avizat de autoritățile publice și instituțiile interesate în conformitate cu prevederile Legii nr.100/2017 cu privire actele normative, de către Cancelaria de Stat, Centrul de Armonizare a Legislației, Ministerul Justiției, Ministerul Finanțelor, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, Centrul Național Anticorupție”. În procesul de avizare și reavizare au fost înaintate propuneri de îmbunătățire, care au fost luate în considerare.

A fost organizată ședința consultărilor publice (08 septembrie 2023) în cadrul Ministerului Sănătății, cu participarea Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, Centrului de Stat Atestarea și Omologarea Produselor de Uz Fitosanitar, și a cinci asociații a producătorilor autohtoni de produse alimentare, în urma căreia a fost salută inițiativa de elaborare a normelor de reglementare a reziduurilor de pesticide și au fost înaintate unele propuneri de îmbunătățire a proiectului de hotărâre, care au fost luate în considerare.

8. Constatările expertizei anticorupție.

În scopul respectării prevederilor art. 34 și 35 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, proiectul a fost supus expertizei anticorupție. Raportul de expertiză anticorupție a concluzionat că, proiectul corespunde interesului public general, și nu au fost identificați factori și riscuri care ar favoriza corupția.

9. Constatările expertizei de compatibilitate

Proiectul de hotărâre conține norme privind armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene și a fost supus expertizei de compatibilitate prin Declarația de compatibilitate nr. 31/02-69-10770 din 10.10.2023, întocmită de Centrul de Armonizare a Legislației, prin care comunică lipsa de propuneri adiționale pe conținutul acestuia.

10. Constatările expertizei juridice

În scopul respectării prevederilor art. 34 și 37 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, proiectul de hotărâre a fost supus expertizei juridice efectuate Ministerul Justiției a constatat necesitatea ajustării proiectului prevederilor conform normelor tehnicii legislative.

11. Constatările altor expertize

În conformitate cu prevederile pct. 11 subpct. 21 lit. a) și b) din Metodologia de analiză a impactului în procesul de fundamentare a proiectelor de acte normative, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 23/2019, proiectul a fost examinat la grupul de lucru al Comisiei de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător. În concluzia expertizei efectuate se menționează despre susținerea proiectului cu condiția perfecționării documentului în conformitate cu obiecțiile și recomandările expuse. Proiectul a fost ajustat conform propunerilor.

Secretar general

Lilia GANTEA